

ючу небезпеку смерти: опять запахло згарищем і димом. Але увага Андрія неначе подвоїла його сили і він ринув вперед...

Пять хвиль ще перетискались бідняги мовчки вузесеньким переходом, коли нагло Кармелюк пристанув наче вкопаний, а дикий крик вирвав ся із його грудий.

Андрій заточив ся.

— Нема виходу! — сказав він хрипливо.

— Воздух, воздух, брате! — закричав не своїм голосом Кармелюк.

І справді був се чистий воздух, повний лісових пахощів; свіжа струя його різко виділювалась серед диму і сопуху згарища, окружуючого їх.

Неожидана радість звалила Андрія, страшна неміч заволоділа ним, коліна його здригали, і він опер ся о стіну, щоб не впасти.

— За мною, брате, за мною! Вже близенько! — крикяув на нього Кармелюк і метнув ся вперед.

Після кількох хвилин він побачив над своєю головою невеличкий круглий отвір.

— Зорі! небо! — вирвав ся у нього крик дикої нелюдської радости.

Крізь круглий отвір виднів ся шматок христально-прозорого неба. Великі зорі неповоручно мерехтіли на ньому, далекі від земного горя і земної боротьби. Після чорних одвалів землі, лячно звисаючих над головою, — було се видновище, здатне викликати сльози на очі... Там було житє, світло, воздух, краса, — і вони могли опять до них пристати.

— Боже милосерний! — прошепотів Кармелюк, мимо волі припадаючи на коліна.

Всі мовчки пішли за його приміром. В страшній підземній норі вони відчули біля себе присутність ангела хоронителя, який їх вивів до житя, світла і добра.